

јун 2002.

Слободан Павловић, **Детерминативни падежи у говору северо-западне Боке**, Библиотека *Јужнословенског филолога*, Нова серија, књ. 16, Београд 2000, стр. 170.

Слободан Павловић је понудио Библиотеци Јужнословенског филолога монографију под насловом *Детерминативни падежи у говору северозападне Боке*. Монографија садржи следеће дијелове: *Увод, Адвербијална детерминација, Адноминална детерминација, Шемајски приказ синтаксичке семантичке јоља, Табеларни приказ односа падежних форми и семантичких параметара, Закључак, Zusammenfassung, Циљирана литература*.

У уводноме дијелу монографије аутор је ситуирао говор сјеверо-западне Боке у српском језику. Тај говор, наиме, припада источнохерцеговачкоме дијалекту и налази се на његовој југоисточној периферији граничећи се са ловћенско-комским говорима. Сама ова чињеница говори о научноме интересу да се тај говор опише. Уз то, како и сам аутор наглашава, говори Боке Которске још нису добили одговарајуће монографске описе.

Као што се и према наслову може закључити, пред нама је монографија каквих у нашој научној литератури има веома мало. Познато је да се српска дијалектологија, са десетинама и десетинама квалитетних монографија о појединим нашим говорима, врло мало задржавала на описима синтаксичкога система у српским народним говорима.

Слободан Павловић је своје истраживање презентовано у овој монографији посветио управо синтакси у говору једнога дијела Боке Которске: опису функционисања падежнога система у детерминативној функцији. Зато ова монографија у нашу дијалектологију уноси значајно освјежење. С друге стране, по своме корпусу она уноси новину и у синтаксичка проучавања српскога језика: познато је да се наша синтаксичка истраживања углавном заснивају на језичкоме материјалу из корпуса који припада стандардном језику.

За опис говора одабранога овом приликом Слободан Павловић се темељито припремио: он је прикупио на терену језички материјал који репрезентује цијело подручје, што се види и по списку пунктова на којим је материјал прикупљан. У опису функционисања падежног система у овоме говору, као и у свакоме другом идиому, истраживач се могао одредити за један од два приступа: или 1) да описује сваки падеж појединачно, наводећи све конструкције које он има и распоређујући их према семантичким параметрима, или 2) да се одредили за опис функционисања падежнога система у оквиру појединих семантичких поља, рецимо — који све падежи и у каквим видовима (слободни, са предлозима, са обавезним детерминаторима) при адвербијалној детерминацији могу да исказују просторна значења, временска значења итд. Аутор се одлучио за овај други пут процјењујући домете оваквога приступа на резултатима које је наша синтаксичка наука постигла у изучавању синтаксе падежа у стандардном српском језику. Он је, исправно, оцијенио да ће овакав приступ синтакси падежа у описиваноме говору бити од веће користи и са становишта дијалектологије — резултати до којих се тако дође у опису једнога говора биће упоредивији и у опису падежнога система у другим говорима.

У два централна поглавља монографије Слободан Павловић је описао систем детерминационих падежа: ту је подробно описана употреба падежа са функцијом *адвербијалне детерминације* и са функцијом *адноминалне детерминације*, са потпуним списковима падежних конструкција које могу да се јаве у овоме говору, са подацима о фреквенцији тих конструкција. На овај начин добија се увид у ситуацију на цијеломе описиваном подручју — видљиво је која падежна конструкција као језичко средство за изражавање некога семантичког поља припада простору сјеверозападне Боке, а утврђује се, такође, и специфично понашање неких конструкција у овоме говору. При опису и тумачењу функционисања падежнога система у овоме говору аутор је пратио и поредио стање са стањем у другим говорима српског језика, гдје је то на основу постојеће литературе било могуће, а, такође, поредио је стање у овоме говору са стањем у савременом српском стандардном језику. Није потребно ни истицати чињеницу да је Слободан Павловић врло добро упућен како у нашу дијалектолошку литературу, тако и у синтаксичку литературу. Његова обавијештеност није посвједочена само увидом у списак цитиране литературе — она је дошла до изражаја у изради ове монографије: и у научноме поступку, и у анализи и коментарисању појава, и у њиховоме поређењу са стањем у другим говорима и у стандардном српском језику.

У закључноме дијелу Павловић је укратко, сажето и јасно, сумирао резултате до којих је дошао у опису функционисања падежнога система у исказивању адвербијалних и адноминалних функција у говору сјеверозападне Боке.

И на крају, као закључак, може се рећи сљедеће. Слободан Павловић је за предмет свога истраживања у овој монографији одабрао један периферни говор источнохерцеговачког дијалекта и дао потпун опис падежнога система у функцији адвербијалне и адноминалне детерминације. Посебан значај ове монографије јесте управо у томе што се она бави синтаксом једнога говора. Павловић се овом монографијом представља у научној јавности као савјестан научник који одлично влада дијалектолошком проблематиком, али и релевантном синтаксичком проблематиком. Зато је постављени задатак обавио врло успјешно. Монографија *Детерминативни падежи у говору северозападне Боке* представља значајан допринос српској дијалектологији.

Београд

Срејко Танасић